

Gemeente Nuenen

College van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-HERTOGENBOSCH

Jan van Schijvelaan 2
Postbus 10.000, 5670 GA Nuenen
T (040) 2631 631

www.nuenen.nl

Behandeld door	: M. Stoltenborg	Uw brief van	: 15 mei 2018
Doorkiesnummer	: (040) 2631 631	Uw kenmerk	: C2187393/4352034
E-mailadres	: m.stoltenborg@nuenen.nl	Ons kenmerk	: 2018.11658
Onderwerp	: Zienswijze herindelingsontwerp 15 mei 2018	Bijlage(n)	: 1

Datum : 24 augustus 2018

Geacht college,

Wij hebben kennis genomen van bovenstaande brief en het herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. U geeft de gemeenteraden van de beide betrokken gemeenten tot en met 29 augustus 2018 de gelegenheid hun zienswijze kenbaar te maken. Via deze brief maken wij onze zienswijze kenbaar, beginnend met een samenvatting.

Kern zienswijze

De gemeenteraad van Nuenen c.a. vindt de argumenten voor opheffing van de gemeente per 1-1-2021 eenzijdig, onzorgvuldig en onjuist. Het voorstel tot herindeling levert een negatieve bijdrage aan de breed gedragen wens om de bestuurskracht regionaal en voor de individuele gemeenten te stroomlijnen.

De gemeenteraad acht het ontwerp tot herindeling in strijd met het door de minister van BZK gehanteerde beleidskader herindeling, met name op de punten draagvlak, bestuurskracht, evenwichtige regionale verhoudingen en duurzaamheid.

- Aan het voorstel ligt geen visie op de regionale bestuurlijke ontwikkeling binnen de regio Eindhoven ten grondslag. De provincie heeft zelfs geen moeite gedaan zo'n visie te formuleren.
- De wijze waarop het proces is uitgevoerd, drijft bestuurlijke partijen eerder uit elkaar dan dat het constructieve samenwerking bevordert.
- De bestuurskracht van Nuenen c.a. is zeker voldoende om de komende jaren een zelfstandig voortbestaan te rechtvaardigen, om tijd te nemen te komen tot een regionale oplossing voor versterking van de regionale bestuurskracht in zijn geheel, waarbij fusie van een of meerdere gemeenten niet wordt uitgesloten. Ook een nieuw regionaal orgaan zou tot de oplossing kunnen horen.

De gemeenteraad opteert voor een positief, evenwichtig proces om de regionale bestuurskracht te versterken met alle belanghebbenden, om zo de opgaven op de verschillende schaalniveaus adequaat aan te kunnen pakken.

De gemeenteraad roept Provinciale Staten op niet in te stemmen met het herindelingsontwerp. We verzoeken u een evenwichtig, onderbouwd, eerlijk en zorgvuldig proces te starten voor versterking van de regionale bestuurlijke ontwikkeling.

De gemeenteraad van Nuenen c.a. zal daar constructief aan meewerken en is bereid alle toekomstige opties serieus te overwegen met alle bestuurlijke partijen, voor een duurzame en breed gedragen aanpak.

De context: versterking regionale bestuurskracht

De provinciale procesaanpak '(Veer)Krachtig bestuur' stelt de basisvraag of de Brabantse gemeenten in staat zullen zijn de huidige en toekomstige opgaven aan te kunnen. Immers:

- de tendens is dat het Rijk meer taken bij gemeenten neerlegt;
- maatschappelijke opgaven houden niet altijd op bij gemeentegrenzen;
- de samenleving wil meer mee kunnen praten (participeren).

Dit vraagt om een andere werkwijze. Samenwerking met andere gemeenten, maatschappelijke instellingen en inwoners is noodzakelijk. Wij onderkennen dat gemeenten voor een dubbele opgave staan: meer slag- en schakelkracht, maar ook herkenbaarheid voor en betrokkenheid van de burger.

Versterking van de regionale bestuurskracht is nodig om opgaven op verschillende schaalniveaus adequaat te kunnen aanpakken. Het is voor ons bespreekbaar dat er wordt nagedacht over een bestuursmodel waarbij taken aan de regio worden overgedragen, mits helder is dat de inbreng van individuele gemeenten daarbinnen goed is geregeld. Ook een fusie van twee of meerdere (rand)gemeenten kan hierbij een onderwerp van gesprek zijn.

Het gesprek hierover moet regionaal plaatsvinden. Het zou goed zijn geweest als de provincie hierin de *lead* zou hebben genomen.

- Het onderwerp stond al op de agenda van 'Stedelijk Gebied Eindhoven', het samenwerkingsverband van 9 gemeenten in de regio Eindhoven. U heeft in het begin hierbij aan tafel gezeten, maar toen u besloot opdracht te geven aan de commissie Demmers, bent u niet meer aanwezig geweest bij overleggen van het Stedelijk Gebied Eindhoven.
- Ook in de nieuwe 'Samenwerkingsagenda 2018 -2022' van het Stedelijk Gebied Eindhoven komt het onderwerp terug. De tijd lijkt rijp om de bestuurskrachtdiscussie regionaal aan te gaan.
- Alle betrokken partijen onderkennen dit en het is een gemeenschappelijk (Brainport)belang hieraan te werken.

Gedeputeerde Staten hebben de voortgang van dit proces niet afgewacht en namen zelf het initiatief om te komen tot een samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Een gemiste kans. Het frustreert een al breed ingezet 'stedelijk' denkproces.

Nuenen c.a. heeft voldoende bestuurskracht

Een hoofdargument om de gemeente Nuenen c.a. op zo kort mogelijke termijn samen te willen voegen met de gemeente Eindhoven, lijkt uw opvatting dat onze gemeente over onvoldoende bestuurskracht beschikt om consistent en daarmee voorspelbaar te opereren. Wij delen deze mening niet.

Het 'Beleidskader gemeentelijke herindeling' stelt dat een gemeente bestuurskrachtig is als zij in staat is haar maatschappelijke opgaven op te pakken en wettelijke taken adequaat uit te voeren. Hierbij moet recht worden gedaan aan haar maatschappelijke omgeving en in het belang daarvan worden gehandeld.

Oftewel:

- politiek-bestuurlijk leiderschap;
- politiek-bestuurlijk samenspel;
- bijdragen aan regionale samenwerking;
- kwaliteit van de ambtelijke organisatie;
- financieel perspectief.

In het voorliggende herindelingsontwerp lijkt bestuurskracht te worden verengd tot één element, namelijk het samenspel tussen gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders. U beoordeelt dit samenspel als gebrekkig en heeft geen vertrouwen in snelle verbetering. Wij verschillen daarover sterk met u van mening. Wij constateerden al in de vorige raadsperiode een opgaande lijn. Bovenal is uw oordeel voorbarig, omdat het kwam op een moment vlak voordat er een nieuwe gemeenteraad zou worden gekozen en er een nieuw college zou worden geïnstalleerd. Het bij voorbaat oordelen dat het politiek-bestuurlijke samenspel ook met een nieuwe raad en een nieuw college beneden de maat zal zijn, is vooringegenomen.

Sowieso is het uitlichten van het element politiek-bestuurlijk samenspel een wankelende basis voor de beoordeling van de gemeentelijke bestuurskracht. U gaat dan voorbij aan:

- de kwaliteiten van ons gemeentebestuur en ambtelijke organisatie;
- de hechte verbinding met de Nuenense gemeenschap;
- onze actieve bijdragen aan regionale samenwerkingsverbanden;
- onze gezonde financiële positie.

Het document 'Met open vizier de bestuurlijke toekomst tegemoet – Visie op de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a.' (Partners + Pröpper, januari 2018) bevestigt dit beeld. En het blijkt ook uit de praktijk. Enkele voorbeelden:

- Nuenen c.a. stond in 2013 en 2014 nog onder preventief toezicht, omdat de gemeente haar verantwoordelijkheid had genomen en door flink af te boeken op haar grondposities. Deze grondposities waren nodig om woningbouw te ontwikkelen (ook omdat Eindhoven daartoe geen mogelijkheden had in het

verleden). Inmiddels heeft de gemeente Nuenen c.a. op eigen kracht een gezonde financiële positie bereikt.

- De transities/decentralisaties in het sociaal domein zijn goed doorlopen en afgerond. Wij kennen nauwelijks financiële tekorten binnen het sociaal domein en de klanttevredenheid is hoog. Ons model, met als centraal punt het Centrum Maatschappelijke Deelname, werkt uitstekend.
- Met de gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven hebben wij het aangedurfd beoogde bedrijventerreinen in de regio te schrappen, om zodoende vraag en aanbod in evenwicht te brengen. Onze gemeente nam haar verantwoordelijkheid en leverde een financiële bijdrage (totaal € 2,3 miljoen, waarvan ruim € 1 miljoen voor de gemeente Eindhoven).

Nogmaals, wij herkennen ons niet in het beeld dat u schetst. De bestuurskracht van Nuenen c.a. is voldoende om maatschappelijke opgaven op te pakken en wettelijke taken adequaat te vervullen, waarbij recht wordt gedaan aan onze maatschappelijke omgeving en in het belang hiervan wordt gehandeld. Er spelen geen urgente problemen die alleen met een herindeling zijn op te lossen. Daarom zijn wij van mening dat wij de aankomende jaren nog zelfstandig kunnen blijven, maar voor de toekomst is het de verwachting dat een fusie beter kan zijn voor de bevolking van Nuenen c.a..

Eigen proces bestuurlijke toekomst

In tegenstelling tot veel andere gemeenten in Noord-Brabant heeft Nuenen c.a. een eigen proces over de bestuurlijke toekomst doorlopen. In dit kader is met de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel gesproken. Er is een verkenning uitgevoerd naar een fusie met Son en Breugel. Als sluitstuk van dit proces sprak de raad op 16 november 2017 een voorkeur uit voor een fusie met Son en Breugel, mocht de situatie hiertoe aanleiding geven. Een herindeling of fusie met de gemeente Eindhoven werd toen op voorhand afgewezen. Dit is, in tegenstelling tot het beeld dat u schetst in het herindelingsontwerp, een keuze vóór fusie waarbij het moment nog niet bepaald is. U doet in het herindelingsontwerp echter geen recht aan ons eigen proces, de nadere verkenningen van een fusie tussen de gemeente Son en Breugel en Nuenen c.a. Door het starten van de Arhi-procedure - terwijl wij ons eigen proces nog niet hadden afgerond - heeft u de voortgang in dezen gefrustreerd.

In 2016 gaf u opdracht aan de Commissie Demmers om over de bestuurlijke toekomst van Nuenen c.a. te adviseren, tegen de achtergrond van het stedelijk gebied rondom Eindhoven. U omarmde het rapport en besloot de aanbevelingen op te volgen. In afwachting hiervan namen de gemeenten in de regio Eindhoven een afwachtende houding aan om zodoende niet ongewild betrokken te worden bij het overdragen van bevoegdheden aan een nieuwe bestuursautoriteit dan wel een gemeentelijke herindeling. Deze reactie is begrijpelijk, vooral van de gemeenten die qua bestuurlijke organisatie en omvang goed vergelijkbaar zijn met Nuenen. Maar het had wel tot gevolg dat de gesprekken over de versterking van de regionale bestuurskracht niet werden voorgezet.

Het rapport Demmers was voor u aanleiding de gemeente Son en Breugel te verzoeken om voor 1 juli 2017 een besluit te nemen over haar eigen bestuurlijke toekomst. Naar aanleiding hiervan heeft het gemeentebestuur van Son en Breugel besloten om, tegen haar oorspronkelijk besluit in, tussentijds haar eigen bestuurlijke toekomst te bezien. Wij denken dat het verzoek vanuit de provincie de uitkomsten van hun proces heeft beïnvloed, omdat Son en Breugel, geheel terecht, niet met stoom en kokend water wilde kiezen voor een fusie. Door dit alles was Nuenen c.a. geen aantrekkelijk fusiepartner meer.

Perspectief op de nieuwe gemeente

Door de beoogde samenvoeging ontstaat een gemeente met ruim 250.000 inwoners. Het herindelingsontwerp lijkt uit te gaan van de aanname dat een grotere gemeente een garantie is voor een betere en meer deskundige ambtelijke organisatie, meer (financiële) slagkracht en een krachtiger gemeentebestuur ten opzichte van een kleine gemeente.

Ja, u geeft in het herindelingsontwerp aan dat groter niet altijd beter is. Maar vindt u dit ook echt? In ieder geval moet naar de feitelijke actuele situatie worden gekeken, als ook naar de laatste financiële gegevens zoals opgenomen in de jaarrekeningen 2017.

Onnodig te zeggen dat hieruit blijkt dat het in de gemeente Nuenen c.a. op vele vlakken alleen maar beter gaat. Geldt dit ook voor de gemeente Eindhoven?

Uit de vaak gebezigde frase dat gekeken moet worden naar "de bestuurskracht van de gemeenten Nuenen c.a. in regionaal perspectief" blijft het juist op dat laatste vlak opvallend stil. Hoe denkt u de bestuurskracht van de regio te vergroten door Nuenen c.a. aan Eindhoven toe te voegen? Eindhoven wordt weliswaar groter, maar zoals door u zelf wordt gesteld: groter is niet altijd beter.

Overigens adviseren wij u in het herindelingsontwerp/-advies de financiële gegevens van beide gemeenten uit de jaarrekeningen 2017 op te nemen. Inmiddels zijn beide jaarrekeningen vastgesteld en kunnen deze gegevens opgenomen worden.

De gemeente Eindhoven heeft een centrumfunctie voor haar omliggende gemeenten. Niet alleen op recreatief, cultureel en sport gebied, maar ook voor specifieke doelgroepen die zorg nodig hebben. Voor een aantal van deze functies krijgt de gemeente Eindhoven extra geld vanuit het Rijk. Gelet op die centrumfunctie is het logisch dat inwoners vanuit de gemeenten rondom Eindhoven, waaronder vanuit Nuenen, veel 'bewegingen' richting Eindhoven maken. Maar betekent dit dan ook dat de gemeente Eindhoven de meest geschikte fusiepartner is? In het herindelingsontwerp lijkt de oriëntatie van de inwoners van Nuenen c.a. een belangrijk argument voor u te zijn.

Met Eindhoven als Brainport-spil wil de gemeente Eindhoven zich nationaal en internationaal profileren. Om uit te groeien tot een 'wereldstad' moet Eindhoven 'meer stad' worden. Dit betekent onder meer hoogbouw en een hogere woondichtheid per vierkante meter. De gemeente Eindhoven is inmiddels goed in staat hier zelf uitvoering aan te geven door nieuwe (woningbouw)ontwikkeling, zoals Strijp, Knooppunt XL, Campina en Stadionkwartier. Een samenvoeging met Nuenen c.a. heeft hiertoe geen

meerwaarde. Het toevoegen van een flink dorp en dito buitengebied aan Eindhoven doet eerder afbreuk aan het karakter van deze stad dan dat het daartoe een bijdrage levert.

Ook 'markant': in het herindelingsontwerp geeft u geen enkele doorkijk naar de langere termijn, dus na de eventuele samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven.

- Is herindeling van Eindhoven met al haar randgemeenten (Groot Eindhoven) een toekomstbeeld?
- Of wilt u echt de uitdaging van het rapport Demmers oppakken en komen tot een constructie waarbij gemeenten taken organiseren op het schaalniveau dat daarbij past en zelfs taken en bevoegdheden overdragen aan een regionaal orgaan?

Is het dan passend om nu de beide gemeenten samen te voegen? Vooruitlopend op dit toekomstbeeld? Wij missen een provinciale visie op de regionale bestuurskracht.

Onze conclusies

- Voor daadwerkelijke versterking van de regionale bestuurskracht moet worden gesproken binnen de samenwerking Stedelijk Gebied Eindhoven. De beoogde samenvoeging van Nuenen c.a. en Eindhoven draagt hieraan niet bij.
- De beoogde samenvoeging draagt niet bij aan de regionale bestuurskracht, noch aan evenwichtige regionale verhoudingen, noch aan een duurzame nieuwe gemeente in regionaal perspectief.
- Er is geen aanleiding om Nuenen c.a. nu te betrekken in een samenvoeging met Eindhoven, ook niet op basis van een vermeend gebrek aan bestuurskracht. De noodzaak voor een samenvoeging per 1-1-2021 is er niet.

Ons voorstel

- Ons voorstel is een pas op de plaats te maken, zodat binnen de regio het gesprek over hoe de regionale bestuurskracht te versterken hervat kan worden.
- Voor doorwrochte besluitvorming moet duidelijk zijn wat de toekomstvisie van de provincie op de regio Eindhoven is en moet er inzicht zijn in de bestuurskracht van de gemeente Eindhoven.
Deze provinciale visie ontbreekt nu en de gemeente Eindhoven heeft geen bestuurskrachtonderzoek uitgevoerd.
- Gelet op bovenstaande zien wij geen noodzaak de Arhi-procedure voort te zetten. We geven u en Provinciale Staten in overweging deze procedure te beëindigen, waardoor er ruimte ontstaat om in gesprek te gaan met de gemeenten in de regio Eindhoven om te komen tot een duurzame oplossing.

Als de Arhi-procedure wordt beëindigd, ontstaat weer ruimte voor ons gemeentebestuur om in gesprek te gaan met het gemeentebestuur van Son en Breugel. De raad van deze gemeente heeft immers in 2017 besloten om in 2019 opnieuw haar bestuurlijke toekomst te bezien. Mogelijk wordt dan anders tegen een verdergaande samenwerking dan wel samenvoeging met de gemeente Nuenen c.a. (die dan niet betrokken is in een Arhi-procedure) aangekeken.

Tot slot

In de bijlage is onze visie op de criteria, zoals opgenomen in het Beleidskader gemeentelijke herindeling uit 2013, opgenomen. Deze bijlage maakt onderdeel uit van onze zienswijze. Wij verzoeken u om onze zienswijze te betrekken in de verdere besluitvorming in het kader van de Arhi-procedure tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Wat ons betreft kan dat ook betekenen dat u de Arhi-procedure stopzet.

Met vriendelijke groet,
de raad van de gemeente Nuenen,
de griffier, de voorzitter,

M.C.P. Laurensen Msc

M.J. Houben MBA

Cc: Provinciale Staten van Noord-Brabant
College en raad van de gemeente Eindhoven
Gemeenteraden in Stedelijk Gebied Eindhoven, zijnde gemeenteraden van Best, Geldrop-Mierlo, Helmond, Oirschot, Son en Breugel, Veldhoven en Waalre

Bijlage: Bijlage bij zienswijze herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven

Bijlage

bij zienswijze herindeling tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven

In deze bijlage geven wij onze verdere verdiepende visie aan de hand van onder meer het Beleidskader gemeentelijke herindeling uit 2013 (hierna: Beleidskader) weer. Ten tijde van het opstellen van de zienswijze was het nieuwe aangekondigde beleidskader met betrekking tot gemeentelijke herindelingen nog niet bekend.

Beleidskader: algemeen

a. Herindeling van onderop

Van een goede samenspraak door Gedeputeerde Staten met de gemeente Nuenen c.a. is geen sprake.

In het Beleidskader kiest het kabinet nadrukkelijk voor herindeling van onderop. Het is, aldus het Beleidskader, primair aan gemeenten zelf om via herindeling te werken aan hun bestuurskracht. Het kabinet wil met het Beleidskader weliswaar de positie van de Provincie versterken, maar doet dat om in goede samenspraak met gemeenten tot voorstellen voor herindeling te komen. Van een goede samenspraak door Gedeputeerde Staten met de gemeente Nuenen c.a. is echter geen sprake waar het betreft de voorgenomen samenvoeging met de gemeente Eindhoven. Gedeputeerde Staten hebben er immers eenzijdig voor gekozen de regie over te nemen.

b. Modererende rol voor Provincie

De rol van Gedeputeerde Staten is niet slechts modererend.

Het Beleidskader geeft aan dat voorop staat dat gemeenten als eerste aan zet zijn als het gaat om het vinden van oplossingen om hun maatschappelijke opgaven beter te kunnen oppakken. De rol van de Provincie wordt vooral als modererend beschreven. Dat wil zeggen dat de Provincie geen bepalende of opleggende rol dient te hebben. Bij de voorgenomen samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a. spelen Gedeputeerde Staten juist wel een allesbepalende en bepaald geen modererende rol. Sterker nog: Gedeputeerde Staten hebben besloten het 'open overleg' in het kader van de arhi-procedure te starten, voordat het gemeentebestuur van Nuenen c.a. het eigen proces 'bestuurlijke toekomst' heeft kunnen afronden. Gedeputeerde Staten zijn er niet in geslaagd om als discussiemoderator de beide betrokken gemeenten op basis van de juiste argumenten aan tafel te krijgen.

c. Steun van betrokken gemeenten

Er is voor Gedeputeerde Staten geen aanleiding voor initiatief tot herindeling.

Het kabinet heeft in het Beleidskader aangegeven, dat het een voorkeur heeft voor herindelingsvoorstellen die op de steun van alle betrokken gemeenten kunnen rekenen. Bij de voorgenomen samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a. gaat het slechts om twee gemeenten waarvan één, de gemeente Nuenen c.a., op goede gronden geen steun wenst te geven aan deze opgelegde samenvoeging. Weliswaar kunnen Provincies in een situatie dat herindelingsdiscussies tussen gemeenten jarenlang voortduren zonder reëel zicht op een

bevredigende uitkomst en in gevallen waar naar het oordeel van de Provincie urgente problemen spelen die alleen opgelost kunnen worden met een herindeling, het initiatief nemen in het gesprek over versterking van de gemeentelijke bestuurskracht en wanneer nodig zelf een arhi-procedure starten. Bij de voorgenomen samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a. is geen sprake van een jarenlange discussie over herindeling tussen de beide gemeenten en Provincie. Urgente problemen die een samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a. rechtvaardigen, zijn er niet. De voorgenomen samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a. kan dan ook bestempeld worden als een gedwongen fusie, hetgeen niet in overeenstemming is met het Beleidskader.

d. Gesprek over versterking van de gemeentelijke bestuurskracht

Gedeputeerde Staten hebben geen initiatief genomen tot een gesprek over de versterking van de gemeentelijke bestuurskracht.

Gedeputeerde Staten hebben nagelaten om inhoud te geven aan de opdracht in het Beleidskader om het initiatief te nemen in het gesprek over versterking van de gemeentelijke bestuurskracht. In het Beleidskader wordt daarover gesproken als een tweetrapsraket: eerst kijken naar mogelijkheden voor versterking van de bestuurskracht en vervolgens, pas als laatste redmiddel, zelf een arhi-procedure starten. Juist in een situatie als deze waarin de samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a. door Gedeputeerde Staten alleen maar wordt onderbouwd met een vermeend gebrek aan bestuurskracht (i.c. gebrekkig samenspel tussen college en gemeenteraad) in de gemeente Nuenen c.a. zou van Gedeputeerde Staten verwacht mogen worden dat zij het initiatief hadden genomen in het gesprek over versterking van de gemeentelijke bestuurskracht. Gedeputeerde Staten kiezen echter meteen voor het zwaarste middel, namelijk herindeling. Daarmee handelen Gedeputeerde Staten in strijd met het Beleidskader en de daarin verwoorde algemene verantwoordelijkheid die de Provincies hebben voor de kwaliteit van het openbaar bestuur. Bovendien is de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. voldoende. Het is de gemeente gelukt om dit op eigen kracht te bewerkstellingen. De gemeente Nuenen c.a. heeft anno 2018 dus geen behoefte meer aan een initiatief van Gedeputeerde Staten in het gesprek over versterking van de gemeentelijke bestuurskracht.

Beleidskader: criteria

a. Draagvlak

In het Beleidskader is opgenomen dat een herindeling op een zo groot mogelijk draagvlak moet kunnen rekenen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in lokaal bestuurlijk, maatschappelijk en regionaal draagvlak.

• *Lokaal bestuurlijk draagvlak*

In de gemeenteraad van Nuenen c.a. is onvoldoende draagvlak voor de samenvoeging van Nuenen c.a. en Eindhoven.

Wij geloven in de representatieve democratie, de gekozen gemeenteraad die de bevolking van Nuenen c.a. vertegenwoordigt. In de gemeenteraad van Nuenen c.a. bestaat onvoldoende draagvlak voor een samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a.. De gemeenteraad bestaat in de huidige samenstelling uit raadsleden die na reguliere verkiezingen in maart 2018 rechtstreeks zijn gekozen. Deze gemeenteraadsverkiezingen vonden plaats nadat Gedeputeerde Staten de arhi-procedure in gang hadden gezet en nadat, ondanks het zogenaamde 'open overleg', duidelijk werd dat Gedeputeerde Staten maar één koers kenden: de samenvoeging van de gemeenten Eindhoven en Nuenen c.a. Ook in de nieuwe samenstelling van de gemeenteraad ontbreekt het draagvlak voor een gedwongen samenvoeging met de gemeente Eindhoven.

- *Maatschappelijk draagvlak*

De resultaten van de inwonersenquête worden door Gedeputeerde Staten onjuist geïnterpreteerd.

Gedeputeerde Staten schermen met de resultaten van een enquête en goochelen met de percentages uit deze zogenaamde representatieve steekproef: 60% is voorstander van herindeling. Daarvan is 52% voor een herindeling met Eindhoven. De conclusie dat 52% van 60% geen meerderheid is, verzuimen Gedeputeerde Staten echter te trekken. De waarheid is dat dus slechts ongeveer 30% van de inwoners voorstander zou zijn van een fusie met Eindhoven! Met name ook op pagina 63 van het herindelingsontwerp wordt deze informatie manipulatief geredigeerd waardoor een onjuist beeld ontstaat: "Indien sprake is van herindeling, heeft iets meer dan de helft (52%) van de respondenten een voorkeur voor de gemeente Eindhoven". Gedeputeerde Staten gaan zelfs zo ver door op pagina 5 van het herindelingsontwerp te zeggen dat deze 52% 'ongeveer 60%' is. Een wel heel erg vrije afronding van getallen. Verder kunnen grote vraagtekens worden gesteld bij de wijze waarop Gedeputeerde Staten deze enquête hebben opgezet en georganiseerd.

Gemeentebestuur van Nuenen c.a. gaat zelf een referendum organiseren.

Om te onderzoeken of er daadwerkelijk onder de inwoners van Nuenen c.a. voldoende draagvlak is voor een samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a. houdt de gemeente Nuenen c.a. zelf een raadgevend referendum. De gemeenteraad van de gemeente Nuenen c.a. heeft hier inmiddels toe besloten. Op woensdag 10 oktober 2018 krijgen onze inwoners de gelegenheid zich uit te spreken over de vraag of zij vóór- of tégenstander zijn van de gedwongen samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a. per 1 januari 2021. Aan de hand van de uitslag van dit referendum zal de gemeenteraad van Nuenen c.a. in november 2018 een besluit nemen of hij zich al dan niet wenst neer te leggen bij de door Gedeputeerde Staten voorgenomen samenvoeging.

- *Regionaal draagvlak*

Gedeputeerde Staten nemen ten onrechte aan dat er binnen de regio draagvlak is voor de voorgenomen samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven.

Het Beleidskader gaat ervan uit dat niet één gemeente een veto uit kan spreken over een herindeling waar andere gemeenten (meervoud!) groot belang hebben bij die herindeling. Bij de samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a. hebben andere gemeenten echter geen belang. Zij hebben slechts aangegeven zelf niet bij herindeling betrokken te willen worden. Gedeputeerde Staten geven aan dat niet gebleken is dat omliggende gemeenten bezwaar hebben tegen een samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a.. Belangrijker is op te merken dat niet gebleken is dat omliggende gemeenten instemmen met de samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a.. Wij wijzen onder meer op de zienswijze van de gemeenten Son en Breugel en Geldrop-Mierlo waarin bezwaren tegen de voorgenomen samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven kenbaar worden gemaakt.

b. Interne samenhang / dorps- en kernenbeleid

Gedeputeerde Staten gaan ten onrechte uit van interne samenhang tussen stedelijke en landelijke functies.

Belangrijk is dat de nieuwe gemeente een bestuurlijke eenheid vormt zonder het belang van dorpen en kernen te miskennen. Voorkomen moet worden dat de nieuwe gemeente slechts een administratieve eenheid is waarmee burgers en maatschappelijke organisaties zich nauwelijks verbonden voelen. In het herindelingsontwerp is aangegeven, dat er voldoende

interne samenhang is. Dit blijkt onder meer uit de primaire maatschappelijke oriëntatie van de inwoners van Nuenen c.a. op Eindhoven, de ruimtelijke samenhang in het gebied, alsook belangrijke maatschappelijke opgaven (versterken van de economie, vestigings- en bedrijfsklimaat, toerisme en recreatie, openbaar vervoer en bereikbaarheid). Wij merken op dat deze samenhang niet alleen geldt voor de gemeente Nuenen c.a., maar voor alle gemeenten rondom Eindhoven.

Gedeputeerde Staten geven aan dat in de nieuw te vormen gemeente stedelijke en landelijke functies met elkaar verbonden worden. Gedeputeerde Staten vinden dit een positieve ontwikkeling. De vraag is echter of de inwoners van de kernen van Nuenen c.a. wel een onderdeel van de stad willen zijn en zich verbonden voelen met de problematieken die zich hier afspelen. Vanuit regionaal perspectief achten wij een sterke stad omringd door krachtige randgemeenten wenselijk. De stad kan zich daarbij focussen op de (inter)nationale ambities van de regio en de randgemeenten op het (be)leefbaar houden van de woongemeenschappen in een mooie groene omgeving. Wij denken dat de gemeente Eindhoven zelf goed in staat is en voldoende mogelijkheden heeft om uit te groeien tot deze sterke stad. Vooral nu er volop ruimte is gecreëerd voor nieuwe (woning)bouwontwikkelingen en deze mogelijkheden worden benut. Een samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a. draagt niet bij aan dit perspectief en in dat opzicht is er geen sprake van interne samenhang.

c. Bestuurskracht

De gemeente Nuenen c.a. heeft voldoende bestuurskracht.

Het vermeende gebrek aan bestuurskracht, in het bijzonder het gebrek aan politiek-bestuurlijk samenspel tussen de raad en het college, is het enige argument dat Gedeputeerde Staten hanteren voor de voorgenomen samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a. dat zich onderscheidt ten opzichte van argumenten ten aanzien van de andere gemeenten rondom Eindhoven. Overigens merken wij hierbij op dat ook andere gemeenten in de provincie Noord-Brabant in het verleden wel eens een periode hebben gekend waarin hun bestuurskracht (licht) minder is geweest. Dit is toen voor Gedeputeerde Staten nooit aanleiding geweest om die gemeenten op te heffen.

Het is juist dat de bestuurskracht in de gemeente Nuenen c.a. in het verleden een punt van zorg is geweest. De commissie Huijbregts oordeelde in juni 2013 kritisch over het politiek-bestuurlijk samenspel tussen gemeenteraad en college. Gedeputeerde Staten hebben, zoals eerder al aangegeven, nagelaten om het initiatief te nemen in het gesprek over versterking van de gemeentelijke bestuurskracht. Wij zijn daar als gemeentebestuur zelf mee aan de slag gegaan. En met succes! Zie het document 'Met open vizier de bestuurlijke toekomst tegemoet – Visie op de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a.' van januari 2018. Gedeputeerde Staten trekken uit dit rapport echter volstrekt onjuiste conclusies. In dit rapport worden namelijk onder meer de volgende conclusies getrokken:

- Het blijkt dat de huidige bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. voldoende is. Dat geldt voor de realisatie van maatschappelijke opgaven, maar ook voor de invulling van bestuurlijke voorwaarden.
- De bestuurskracht is in de periode 2015-2017 ten opzichte van de periode 2010-2015 verbeterd.
- De stijgende lijn in de bestuurskracht die zich in 2015 aftekende heeft zich voortgezet. De gemeente Nuenen c.a. geeft er blijk van zelfstandig de eigen bestuurskracht te kunnen verbeteren.

Het beeld dat Gedeputeerde Staten van de bestuurskracht hebben, is dan ook gedateerd, achterhaald en vooringenomen.

Bestuurlijke drukte wordt niet minder als gevolg van de samenvoeging van Nuenen c.a. en Eindhoven.

Een element van bestuurskracht is dat een gemeente in staat moet zijn om zelfstandig taken uit te oefenen en niet in hoge mate afhankelijk mag zijn van samenwerkingsverbanden. De gemeente Nuenen c.a. is hiertoe in staat. Dit neemt niet weg dat de gemeente Nuenen c.a., net als de gemeente Eindhoven, deelneemt aan verschillende samenwerkingsverbanden. Dit kan bestuurlijke drukte met zich meebrengen. De voorgenomen samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a. neemt dit niet weg. Want in tegenstelling tot wat Gedeputeerde Staten aangeven op pagina 64 van het herindelingsontwerp, wordt er niet één samenwerkingsverband opgeheven. Er blijven dus net zoveel gemeenschappelijke regelingen en andere samenwerkingsverbanden bestaan als vóór de voorgenomen samenvoeging.

d. Evenwichtige regionale verhoudingen

Gedeputeerde Staten gaan voorbij aan de samenwerking met de gemeenten Geldrop-Mierlo en Son en Breugel.

De nieuw te vormen gemeente moet ook passen binnen de regio. Als gevolg van een herindeling mag er geen disbalans ontstaan tussen de gemeenten in de regio. Een samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a. kan in de ogen van Gedeputeerde Staten bijdragen aan meer evenwicht in regionale verhoudingen. Hierbij wordt tevens de verwachting uitgesproken dat een bestuurlijke opschaling deze verhoudingen niet wezenlijk verandert. Wij delen deze mening niet.

In dit verband willen wij wijzen op de intergemeentelijke samenwerking van de gemeenten Geldrop-Mierlo, Son en Breugel en Nuenen c.a. in de Dienst Dommelvallei op basis van een gemeenschappelijke regeling. Deze dienst voert, naar tevredenheid, voor de betrokken gemeenten taken uit op het gebied van met name bedrijfsvoering (financiën, controlling, ICT, personeel en organisatie, documentaire informatievoorziening) en dienstverlening, zoals burgerzaken en sociale zaken. De voorgenomen samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a. zal een gat slaan in die samenwerking en mogelijk zelfs leiden tot het opheffen van deze dienst met alle (financiële) gevolgen van dien. Gedeputeerde Staten gaan hieraan voorbij in het herindelingsontwerp. Wij missen de achterliggende visie. Ook de gemeente Son en Breugel vraagt in haar zienswijze hiervoor aandacht.

Het is ons overigens onduidelijk waarom Gedeputeerde Staten hebben ingestemd met een simpel 'nee' van de gemeenten Geldrop-Mierlo en Son en Breugel tegen een eventuele gemeentelijke herindeling, terwijl de gemeente Nuenen c.a. een herindeling wordt opgelegd.

Het ontbreekt Gedeputeerde Staten aan een visie op de bestuurlijke organisatie in de regio. Zowel Eindhoven als Nuenen c.a. werken met zeven andere gemeenten samen aan grootstedelijke problematiek c.q. de subregionale problematiek in het Stedelijk Gebied Eindhoven. Een schaalgrootte passend bij de maatschappelijke opgaven die zich afspelen op terreinen als ruimte, wonen, werken en voorzieningen. Naar aanleiding van de evaluatie van de samenwerking in 2017 hebben betrokken gemeenten besloten om hun samenwerking voort te zetten. Hiertoe is een nieuwe samenwerkingsagenda opgesteld. Een punt van aandacht was en is een slagvaardige besluitvorming. Door samenvoeging van twee van de negen gemeenten wordt deze slagkracht echter niet verbeterd. Wij vinden de beoogde samenvoeging volstrekt willekeurig. Dit geldt temeer, omdat de gemeente Nuenen c.a., wat betreft de bestuurlijke organisatie, niet onderscheidend is ten opzichte van de andere gemeenten in dit samenwerkingsverband.

Nagenoeg alle argumenten die Gedeputeerde Staten hanteren voor de voorgenomen samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a., zijn ook van toepassing op de andere

gemeenten rondom Eindhoven. De gemeente Nuenen c.a. is bereid om in die discussie over de bestuurlijke vorm van het Stedelijk Gebied Eindhoven ook haar rol te spelen. Mogelijk kan dan op basis van een echte regionale visie van Gedeputeerde Staten naar het gebied rondom Eindhoven als geheel worden gekeken. Wellicht kan dan bij die discussie ook worden betrokken een overdracht van taken, bevoegdheden en middelen aan een bestuursautoriteit, zoals de commissie Demmers dat heeft bedoeld in het rapport "De wil tot verschil" van september 2016. Bij het uitblijven van een dergelijke overdracht van taken, bevoegdheden en middelen, zou, aldus de commissie Demmers, moeten worden overgegaan tot grootschalige herindelingen in de regio rondom Eindhoven. Dat is echter iets heel anders dan slechts één van de betrokken gemeenten in een herindelingsvoorstel te betrekken.

Wij onderkennen dat Brainport een versterking van bestuurskracht nodig heeft. Als daarbij herindeling van gemeenten onontkoombaar is, geldt dat niet slechts voor de gemeente Nuenen c.a.. Deze samenwerking tussen gemeenten, bedrijven en kennisinstellingen in deze regio is de uitdrukking van de innovatiekracht van deze regio. Het is van belang dat er in de regio vanuit hetzelfde perspectief wordt gewerkt, namelijk vanuit de metropoolgedachte. Vanuit die situatie zou het Stedelijk Gebied Eindhoven met alle betrokken gemeenten gezamenlijk, in geleidelijkheid en met behoud van lokale structuren, mogelijk kunnen uitgroeien tot een bestuurlijk volwaardige entiteit en mogelijk op termijn tot één regiogemeente. Om te weten waar kansen en bedreigingen liggen om de uitvoering van de metropoolgedachte te versterken, zou het goed zijn als inzicht bestaat in de bestuurskracht van de gemeente Eindhoven. Dit inzicht is er niet, omdat hier geen onderzoek naar is gedaan. Ook Gedeputeerde Staten leggen een dergelijke potentiële regionale visie niet ten grondslag aan hun herindelingsontwerp.

Opvallend is dat Gedeputeerde Staten op pagina 65 van het herindelingsontwerp benoemt dat door de voorgenomen samenvoeging Eindhoven de vijfde gemeente van Nederland wordt. Dit mag natuurlijk nooit een argument zijn voor de opheffing van de gemeente Nuenen c.a..

e. Duurzaamheid

De gemeente Nuenen c.a. is in staat zijn taken uit te voeren, net zoals de andere gemeenten in de regio.

Duurzaamheid is tweeledig, aldus het Beleidskader. Enerzijds moet de nieuwe gemeente duurzaam in staat zijn gemeentelijke taken (zelfstandig) uit te voeren. Anderzijds moet gekeken worden of de nieuwe gemeente in regionale context duurzaam kan voortbestaan. Voorkomen moet worden dat de nieuwe gemeente binnen afzienbare tijd opnieuw wordt betrokken in een herindelingsdiscussie. Dit gevaar ligt echter op de loer, gezien het feit dat op dit moment een bestuurlijke visie op de regio Eindhoven ontbreekt.

Wij zijn, evenals de andere randgemeenten van Eindhoven, in staat de gemeentelijke taken uit te voeren. Wij zijn daarbij voor onze essentiële taken echter niet in hoge mate afhankelijk van gemeenschappelijke regelingen. De gemeente Nuenen c.a. onderscheidt zich wat dit betreft niet van andere gemeenten in de regio rondom Eindhoven. Dit blijkt ook in de praktijk.

Of de voorgenomen samenvoeging van Eindhoven en Nuenen c.a. ook duurzaam is in regionaal perspectief vragen wij ons af, mede gelet op de ontwikkelingen binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven.

Kanttkening: voorbeelden van gebrekkig samenspel

De voorbeelden die Gedeputeerde Staten gebruiken, leiden niet tot de conclusie dat er sprake is van gebrek aan bestuurskracht.

Op pagina 12 van het herindelingsontwerp zijn enkele voorbeelden beschreven die volgens Gedeputeerde Staten het gebrekkige samenspel tussen het college en de gemeenteraad van Nuenen c.a. illustreren. Hierover merken wij het volgende op.

- **Voorbeeld a**

Hier wordt genoemd het gebrek aan consistentie in de besluitvorming over de bestuurlijke toekomst. Op 17 november 2016 is per raadsbesluit de optie "herindeling/fusie" richtinggevend vastgesteld als voorkeursvariant voor de bestuurlijke toekomst voor de gemeente Nuenen c.a.. Vervolgens is de raadscommissie aan de slag gegaan. Dit heeft ertoe geleid dat de gemeenteraad van Nuenen c.a. in november 2017 besloten heeft een voorkeur uit te spreken voor een fusie met Son en Breugel mocht de situatie hiertoe aanleiding geven en op voorhand een herindeling of fusie met de gemeente Eindhoven af te wijzen. Dit is, in tegenstelling tot het beeld dat Gedeputeerde Staten schetsten, een keuze vóór fusie en waarbij het moment van fusie is nog niet bepaald. Zoals hiervoor al geschetst, is het gemeentebestuur van Nuenen c.a. actief bezig met het versterken van de bestuurskracht en werpt dit zijn vruchten af. De bestuurskracht van de gemeente is voldoende, waardoor er nu geen noodzaak is om te fuseren. Dit is voortschrijdend inzicht.

Dat Gedeputeerde Staten nog in december 2016 het advies van de commissie Demmers hebben omarmd waarbij de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel zouden moeten fuseren (met overdracht van bevoegdheden en taken aan een regionale autoriteit) en dat Gedeputeerde Staten nu de samenvoeging van Nuenen c.a. en Eindhoven nastreven, kwalificeren Gedeputeerde Staten waarschijnlijk niet als 'een gebrek aan consistentie in besluitvorming'?

- **Voorbeeld b**

Hier wordt genoemd de rol die de gemeenteraad heeft bedongen om het convenant in het kader van de Samenwerkingsagenda 2018-2025 Stedelijk Gebied Eindhoven goed te keuren. Het betreft hier een eenmalig incident door middel van een amendement in één gemeenteraadsvergadering. Absoluut geen reden om een gemeente op te heffen.

- **Voorbeeld c**

Hier wordt genoemd het regelmatig lekken van vertrouwelijke informatie. Het is inderdaad wel een enkele keer gebeurd dat een document waarop geheimhouding was gelegd, bij de pers terecht is gekomen. Zeer betreurenswaardig en de noodzakelijke maatregelen (onder meer strafrechtelijke aangifte) zijn genomen, maar we hebben alle vertrouwen dat dit niet meer zal voorkomen. Het is absoluut geen reden om een gemeente op te heffen.

- **Voorbeeld d**

Hier wordt genoemd het ontbreken van regie vanuit de gemeenteraad en college ten tijde van het KAFI-onderzoek naar fraude in de ambtelijke organisatie van de gemeente Nuenen c.a.. Wij ontkennen dat er geen sprake was van regie. De verschillende sporen die doorlopen moesten worden (strafrechtelijk, ambtenaar-rechtelijk, civielrechtelijk en bestuurlijk) hebben enige tijd gekost, omdat dit zorgvuldig moest gebeuren, maar van het ontbreken van regie was zeker geen sprake. Dit dossier is inmiddels afgesloten. Het valt niet te ontkennen dat het tot de nodige beroering heeft geleid, maar zowel bestuurlijk als ambtelijk heeft het ook geleid tot verbeteringen.

Kanttekening: verlengde termijn zienswijze

Gedeputeerde Staten handelen in strijd met de Wet algemene regels herindeling.

Gedeputeerde Staten hebben in het herindelingsontwerp de termijn voor het indienen van een zienswijze door de gemeenteraden van Eindhoven en Nuenen c.a. verlengd in verband met de zomervakantie die binnen de wettelijke termijn valt. Gedeputeerde Staten handelen hiermee in strijd met artikel 8 lid 4 van de Wet algemene regels herindeling.

De verlenging van de zienswijzentermijn voor de gemeenteraden is een geste die Gedeputeerde Staten hebben gedaan, omdat het voor de gemeenteraden lastig is een zienswijze te geven tijdens de zomervakantie. Gedeputeerde Staten hebben dit besluit om de termijn te verlengen gemotiveerd door aan te geven dat de wettelijke zienswijzetermijn een termijn van orde betreft. Gedeputeerde Staten handelen hiermee in strijd met de wet. Gedeputeerde Staten hebben namelijk helemaal niet de bevoegdheid om wijzigingen aan te brengen aan de termijn die bij formele wet is vastgesteld. Het mag juist zijn dat het gaat om een termijn van orde. Dat betekent echter niet dat die termijn willekeurig kan worden gekozen. Er is dus sprake van een formeel gebrek.

Dit spreekt temeer, omdat voor slechts één groep (de betrokken gemeenteraden) de termijn wél is opgerekt en voor de anderen juist weer niet terwijl het einde van de zienswijzetermijn voor anderen ook in de zomervakantie valt. Bovendien verbindt de wet aan de zienswijzentermijn voor de gemeenteraden ook de termijn van vaststelling door Provinciale Staten van het herindelingsadvies. De facto hebben Gedeputeerde Staten door de verlenging van de zienswijzentermijn in strijd met de wet, zichzelf een langere voorbereidingstijd gegeven voor het opmaken van het herindelingsadvies. Dat is nooit de bedoeling van de wetgever geweest, die in de wet de termijnen strikt heeft aangegeven, namelijk met zoveel woorden heeft geformuleerd als een uiterlijke termijn.

Samenvattende conclusie

Er is geen enkele aanleiding om de gemeente Nuenen c.a. nu te betrekken in een samenvoeging met de gemeente Eindhoven, maar als Gedeputeerde Staten op basis van een goede regionale visie de bestuurlijke organisatie van het Stedelijk Gebied Eindhoven als geheel op de agenda willen zetten, zal de gemeente Nuenen c.a. daarbij een volwaardig gesprekspartner zijn.